

Zaštita životne sredine i upravljanje komunalnim otpadom u Srbiji – u susret evropskim integracijama

Novembar 2014.

dr Vesela Ćurković¹

Uvod

Skoro pet godina nakon usvajanja Strategije za upravljanje otpadom 2010-2019²

u Srbiji funkcioniše svega 7 od predviđenih 26 regionalnih centara za odlaganje komunalnog otpada. Ovo jasno ukazuje da oblast zaštite životne sredine nije na listi prioriteta iako je njen formalni značaj potvrđen u okviru predpristupnih pregovora Srbije i EU. Dugogodišnje zanemarivanje ove oblasti upravo će, u svetlu evropskih integracija, predstavljati veliki izazov za Srbiju.

Međunarodni donatori prepoznaju značaj zaštite životne sredine. Tako je od 2000. do 2013. godine ukupna donatorska pomoć namenjena Srbiji za oblast zaštite životne sredine iznosila blizu 700 miliona evra; u toku su projekti čija je vrednost 114 miliona evra, a planirana su dalja ulaganja u iznosu od 73 miliona evra.³ Ipak, loše stanje u oblasti zaštite životne sredine je vidljivo i iz zvaničnih procena koje pokazuju da je potrebno čak 10,6 milijardi evra za ispunjavanje pravnih tekovina EU. Najzahtevniji sektor su voda (5,6 milijardi evra), otpad (2,8 milijardi evra) i industrijsko zagađenje (1,3 milijardi evra).⁴

Ova kratka analiza daje prikaz stanja u oblasti

1 dr Vesela Ćurković je istraživač Instituta za teritorijalni ekonomski razvoj InTER). Molimo da šaljete komentare na vcurkovic@lokalnirazvoj.org.

2 "Sl. glasnik RS", br. 29/2010

3 http://www.europa.rs/projects/projektne_aktivnosti/2628/Za%C5%A1tita+%C5%BEivotne+sredine%3A+izazovi+i+mogu%C4%87nosti.html

4 Procena se odnosi na period od 2011. do 2030. godine, izvor: Nacionalna strategija za aproksimaciju u oblasti životne sredine za Republiku Srbiju (izvor: www.merz.gov.rs)

upravljanja komunalnim otpadom u Srbiji, kao značajnim aspektom zaštite životne sredine. Neki od ključnih problema koje možemo identifikovati u ovoj oblasti su: slaba podrška vlasti na nacionalnom nivou, nedostatak finansijskih sredstava i slaba koordinacija i međuopštinska saradnja.

Zakonodavni i institucionalni okvir

Nekoliko zakona reguliše zaštitu životne sredine i upravljanje otpadom u Srbiji. Među njima su najznačajniji Zakon o upravljanju otpadom⁵, Zakon o zaštiti životne sredine⁶, Zakon o komunalnim delatnostima⁷ i Zakon o ambalaži i ambalažnom otpadu⁸. Pored pravnih akata, postoji i Strategija upravljanja otpadom Republike Srbije za period 2010-2019.

Ostala zakonska regulativa kojom se uređuje upravljanje otpadom u Srbiji je: Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu⁹, Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu¹⁰, Zakon o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine¹¹ i Prostorni plan Republike Srbije od 2010. do 2020. godine¹².

Zakon o upravljanju otpadom je ključni zakon koji je pored ostalih nadležnosti uveo izradu lokalnih i regionalnih planova upravljanja komunalnim otpadom. Ovi planovi predstavljaju

5 "Sl. glasnik RS", br. 36/2009 i 88/2010

6 "Sl. glasnik RS", br. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - dr. zakon, 72/2009 - dr. zakon i 43/2011 - odluka US

7 "Sl. glasnik RS", br. 88/2011

8 "Sl. glasnik RS", br. 36/2009

9 "Sl. glasnik RS", br. 135/2004 i 88/2010

10 "Sl. glasnik RS", br. 135/2004 i 36/2009

11 "Sl. glasnik RS", br. 135/2004 i 36/2009

12 "Sl. glasnik RS", br. 88/2010

preduslov za izgradnju regionalnih deponija. Kako je zvanična politika Srbije priključenje EU, svi planovi upravljanja otpadom moraju da uključe glavne zahteve EU direktiva u ovoj oblasti. Dva ključna zahteva su da se otpad ne može deponovati a da prvo nije tretiran i da se količina biorazgradljivog otpada mora smanjiti u narednom periodu u odnosu na količinu koja je deponovana 1996. godine. Ovi zahtevi su inkorporirani u uvodim delovima svih planova koji su do sada usvojeni.

Kao što je prikazano u Aneksu 1, većina opština u Srbiji su u postupku izrade, ili usvajanja lokalnog, odnosno regionalnog plana upravljanja otpadom. Jedan od dobrih instrumenata koji je pokrenuo izradu lokalnih i regionalnih planova, kao i njihovo usvajanje, je odluka Fonda za zaštitu životne sredine, kojom su finansijska sredstva dostupna lokalnim samoupravama, uslovljena već izrađenim i usvojenim lokalnim i regionalnim planovima. Gašenjem Fonda 2012. godine, proces izrade i usvajanja ovih planova je značajno usporen.

Strategija upravljanja otpadom 2010-2019 predstavlja osnovni dokument koji obezbeđuje uslove za racionalno i održivo upravljanje otpadom na nivou Republike Srbije. Strategijom su jasno definisani kratkoročni i dugoročni ciljevi u svrhu smanjenja zagađenja životne sredine i degradacije prostora. Ovaj dokument predviđa osnivanje 26 regionalnih centara za upravljanje otpadom.

Nakon formiranja Vlade Srbije u aprilu 2014. godine, resor zaštite životne sredine izdvojen je iz resora energetike i pripojen Ministarstvu poljoprivrede. Agencija za zaštitu životne sredine, u sastavu ministarstva obavlja stručne poslove u ovoj oblasti. Između ostalih aktivnosti, Agencija ima za cilj prikupljanje i ažuriranje baze podataka o upravljanju otpadom, kako bi se dobila tačna evidencija o raspoloživim i potrebnim količinama otpada. Ovi podaci pomažu lokalnim samoupravama prilikom izrade lokalnih i regionalnih planova upravljanjem otpadom.

Fond za zaštitu životne sredine je bila ključna institucija u oblasti investicija u životnu sredinu do 2012. godine, kada je ugašen. Osim određivanja i naplate naknada za zagađivanje životne sredine i posebnih tokova otpada, uloga fonda se prvenstveno ogledala u dodeli finansijskih sredstva za razvojne projekte u ovoj oblasti i subvencije za reciklažnu industriju.¹³

Ključni problemi kod upravljanja komunalnim otpadom

Upravljanje otpadom je složen proces koji obuhvata kontrolu celokupnog sistema postupanja sa otpadom (nastanak, razvrstavanje, sakupljanje, transport, odlaganje i tretman otpada). Da bi se problem neadekvatnog postupanja rešio, proces mora biti podržan zakonskom regulativom, strateškim planiranjem i institucionalnom organizovanošću.

Upravljanje otpadom u Srbiji je važno pitanje zaštite okoline i jedno od najzahtevnijih područja u smislu usklađivanja sa EU regulativom. Oblast zaštite životne sredine u EU je pokrivena sa oko 600 pravnih akata, dok ih u Srbiji trenutno ima oko 300.¹⁴ Veliki pomak je napravljen 2009. godine usvajanjem "zelenog paketa" - 16 zakona iz oblasti zaštite životne sredine.¹⁵ Iako je usklađenost u oblasti zaštite životne sredine na prilično visokom nivou, postoje delovi zakonskih propisa koji još uvek nedostaju, a naročito sekundarna regulativa neophodna za punu primenu zahteva na lokalnom nivou.¹⁶

Zakon o zaštiti životne sredine i Zakon o upravljanju otpadom pružaju izvestan zakonski okvir u oblasti upravljanja otpadom u Srbiji, ali nisu u potpunosti usklađeni sa regulativom EU. U 2014. godini su najavljene neophodne izmene i dopune ova dva ključna zakona. Pored usklađivanja zakonske regulative, evidentan je i problem adekvatnog sprovođenja usvojenih zakona.¹⁷

14 <http://www.energetskiportal.rs/završena-javna-debata-o-upravljanju-komunalnim-otpadom-u-srbiji/>

15 Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o ambalaži i ambalažnom otpadu, Zakon o zaštiti vazduha, Zakon o hemikalijama, Zakon o biocidnim proizvodima, Zakon o zaštiti životne sredine, Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu, Zakon o zaštiti prirode, Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i o nuklearnoj sigurnosti, Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja, Zakon o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i njegovom uništavanju, Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini, Zakon o zaštiti i održivom korišćenju ribljih resursa, Zakon o potvrđivanju Amandmana na Aneks B Kjoto protokola uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih nacija o promeni klime, Roterdamska konvencija o postupku davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obaveštenja za određene opasne hemikalije i pesticide u međunarodnoj trgovini, Konvencija o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine (Arhuska konvencija). Svi zakoni su objavljeni u "Sl. glasniku RS", br. 36/09.

16 Praktična politika SKGO u oblasti zaštite životne sredine (www.skgo.org)

17 <http://www.euractiv.rs/odrzivi-razvoj/1669-potrebna-vea-svest-o-znaaju-zatite-ivotne-sredine>

Sledeći problem predstavlja neusklađenost seta zakona iz oblasti zaštite životne sredine i drugih zakona značajnih kako za ovu tako i za oblast upravljanja otpadom (npr. Zakon o planiranju i izgradnji, Zakon o dobrobiti životinja, Zakon o hemikalijama, Zakon o komunalnim delatnostima, Zakon o koncesiji, Zakon o privatnom javno partnerstvu i drugi). Nedovoljna usklađenost zakona i loša koordinacija između institucija dovodi do preklapanja nadležnosti, kao i do slabe međuministarske saradnje. Poseban problem u usaglašavanju zakonske regulative predstavlja naknadno regulisanje odredbi zakona kroz podzakonske akte. Ovi akti se u velikom broju slučajeva ne pripremaju uporedo sa nacrtom zakona, što umanjuje mogućnost da budu efikasni već u momentu usvajanja.

U toku 2014. godine se očekuje i izmena Strategije upravljanja otpadom sa ciljem smanjenja broja regionalnih centara za upravljanje otpadom. U proces izrade analize o količinama komunalnog otpada u Srbiji uključena je Švedska agencija za međunarodnu pomoć (Sida) koja će, na osnovu dobijenih podataka, resornom ministarstvu dati preporuku o broju potrebnih regionalnih centara u Srbiji.¹⁸ U ovom trenutku, od predviđenih 26 (Aneks 2), postoji 7 regionalnih centara koji su u funkciji, jedan je izgrađen, ali nisu pušteni u rad, dok su pet regionalnih centara su u procesu izgradnje (Aneks 1). Razlozi za slab rezultat kod ostvarivanja ciljeva postavljenih u Strategiji su brojni, među kojima se izdvajaju: slaba podrška vlasti na nacionalnom nivou, potreba za velikim finansijskim sredstvima i slaba koordinacija i međuopštinska saradnja.

Odsustvo razumevanja za značaj zaštite životne sredine na nacionalnom nivou je potvrđen činjenicom da ne postoji ministarstvo zaduženo samo za oblast zaštite životne sredine. Od 2002. godine, jedino je u Vladi 2007-2008. godine postojalo Ministarstvo zaštite životne sredine, nadležno isključivo za ovu oblast. U ostalim sazivima Vlade oblast zaštite životne sredine je bila objedinjena sa različitim oblastima: nauka, zaštita životnih bogatstava, prostorno planiranje, rudarstvo, energetika i na kraju poljoprivreda. Nakon formiranja Vlade Srbije u aprilu 2014. godine, oblast zaštite životne sredine je pripojena ministarstvu poljoprivrede. Na taj način su ove dve oblasti (poljoprivreda i ruralni razvoj i zaštita životne sredine) na koje se odnose 2/3 svih evropskih propisa i koje su najzahtevnije u procesu harmonizacije objedinjena pod jednim ministarstvom. Ta praksa postoji u zemljama u kojima je poljoprivreda u potpunosti podređena

zaštiti životne sredine i gde su prvi strateški ciljevi u poljoprivredi vezani za očuvanje okoline, a ne za ekonomski razvoj sektora. Međutim, u Srbiji se poljoprivreda smatra velikom razvojnom šansom i pokretačem ekonomskog razvoja zemlje i upravo zbog toga spajanje ova dva važna sektora ne može doneti pozitivne promene ni za jedan od njih.

Odsustvo interesa za oblast zaštite životne sredine na nacionalnom nivou se takođe manifestuje „gašenjem“ državnih institucija koje su imale značajan uticaj na razvoj zaštite životne sredine (Agencija za energetska efikasnost, Agencija za hemikalije, Fond za zaštitu životne sredine). Pored toga, ukinut je i određen broj taksi koje su predstavljale bitan izvor finansiranja projekata u ovoj oblasti. Prestanak rada Fonda za zaštitu životne sredine je posebno imalo negativan uticaj na reciklažnu industriju, jer je jedna od osnovnih funkcija fonda bila dodela sredstava ovoj grani putem konkursa i subvencija. Kako nije osnovana institucija koja bi bila adekvatna zamena fondu, za dodelu subvencija je postalo nadležno ministarstvo. U prilog tezi da ministarstvo nema dovoljno administrativnih kapaciteta da preuzme ulogu fonda, govori i činjenica da je ove godine zabeleženo veliko kašnjenje kod isplate subvencija reciklažnoj industriji.¹⁹ Ipak, ohrabruje činjenica da je ministarstvo najavilo da traži odgovarajući model za finansiranje u oblasti zaštite životne sredine, a pre svega za reciklažnu industriju, gde je država u obavezi da upravlja otpadom i da na konkursima i kroz subvencije daje podsticaj privredi.²⁰ Neaktivnost državnog aparata se ogleda i u odsustvu podrške nacionalnih vlasti kod izgradnje regionalnih centara za upravljanje otpadom. Iako je rešavanje problema upravljanja otpadom u Srbiji je predstavljen kao prioritet, nedostaju konkretne akcije. Samo usvajanje Strategije upravljanja otpadom, bez adekvatnih mehanizama koje će osigurati dostizanje zadatih ciljeva, se pokazalo kao neodrživo. Kao dokaz prethodno navedenoj tvrdnji može se navesti pozitivan primer Fonda za zaštitu životne sredine koji je odlukom uslovio dodelu sredstava i subvencija izrađenim i usvojenim lokalnim i regionalnim planovima. Na ovaj način je pokrenuta izrada ovih planova, kao i njihovo usvajanje, tako da u ovom trenutku većina lokalnih samouprava ima izrađene i/ili usvojene lokalne i regionalne planove. Međutim, gašenjem Fonda ovaj proces je značajno usporen. Navedeni primer pokazuje koliko je značajno uspostaviti pravilne mehanizme koji će dovesti do toga da se doneti akti sprovedu.

19 http://www.danas.rs/dodaci/biznis/crvena_boja.27.html?news_id=284504

20 <http://www.seec.rs/ekologija/mr-stana-bozovic-najavila-usvajanje-seta-zakona-iz-oblasti-zivotne-sredine-do-kraja-godine/>

18 http://www.rtv.rs/sr_lat/drustvo/da-li-nam-treba-26-regionalnih-deponija_500079.html

Drugi problem koji postoji kod regionalnih centara predstavljaju veliki iznosi finansijskih sredstava potrebnih za njihovu izgradnju. Minimalni troškovi izgradnje jednog regionalnog centra za upravljanje otpadom iznose preko 10 miliona evra.²¹ Na prvi pogled ovaj iznos izgleda nedostižan za zemlju u finansijskim problemima kao što je Srbija, ali uz finansijsku podršku iz domaćih ili stranih izvora nije iznos koji udružene opštine ne bi mogle da savladaju. U prilog isplativosti ovakve investicije ide i činjenica da adekvatno upravljanje otpadom donosi velike uštede i značajan prihod na različitim nivoima. Stručnjaci navode da bi se od otpada koji se u Srbiji generiše za godinu dana mogla proizvesti električna energija u vrednosti od dve milijarde evra. Pored toga, za saniranje postojećih divljih deponija potrebno je uložiti oko 300 miliona evra, a za izgradnju mreže regionalnih centara za upravljanje otpadom približno 250 miliona.²²

Problemi upravljanja otpadom nisu jednako i ravnomerno izraženi u svim lokalnim samoupravama, a sprovođenje aktivnosti na uvođenju integralnog sistema zavisi prvenstveno od ekonomske strukture pojedine opštine.²³ Upravo zato je Strategijom predviđeno formiranje regionalnih centara za upravljanje otpadom u okviru kojih bi se otpad sakupljao iz više opština (Aneks 2). Kako u Srbiji ne postoji regionalni nivo vlasti kome bi mogli da budu povereni poslovi upravljanja otpadom, ti poslovi se organizuju na međuopštinskom nivou.²⁴ Osnovni problemi kod uspostavljanja međuopštinske saradnje je sklonost da se upravljanje otpadom posmatra parcijalno, a ne kao sistem u kome sve karike moraju biti sinhronizovane i međusobno povezane. U ovom trenutku je odlaganje otpada na lokalne deponije praktično jedini način upravljanja otpadom u većini lokalnih samouprava, a lokalne deponije, sa veoma malo izuzetaka, ne zadovoljavaju ni osnovne higijenske niti tehničko-tehnološke uslove. Većina deponija nije locirana prema standardima, a neka od postojećih odlagališta odavno su popunjena. Pored toga, u Srbiji postoji veliki broj nelegalnih („divljih“) deponija. Razlozi nastanka takvih smetlišta su brojni: nepostojanje zaokruženog sistema upravljanja otpadom, nedovoljan broj

21 <http://www.ttigroup.co.rs/wp-content/uploads/Prirucnik-Regionalni-centri-90-nova8.pdf>

22 <http://reciklerisrbije.com/srbija-bi-od-otpada-mogla-da-proizvede-struju-vrednu-dve-milijarde-evra/>

23 <http://www.cedeforum.org/deponije.html>

24 Priručnik za međuopštinsku saradnju u upravljanju komunalnim otpadom, Stalna konferencija gradova i opština, Beograd 2012.

sanitarnih deponija, nerazvijena svest građana o značaju zaštite životne sredine i mnogi drugi.

Potreba za daljim razvojem oblasti upravljanja otpadom je naglašena i u Izveštaju o napretku Srbije za 2014. godinu:

„U oblasti upravljanja otpadom u toku su pripreme novih šema za sakupljanje i odlaganje otpada koje pokrivaju populaciju od 340.000 ljudi.... Srbija sada ima 7 regionalnih sanitarnih deponija koje su usklađene sa zahtevima Evropske unije. Potrebno je razviti druge načine upravljanja otpadom da bi se razvoj deponija koristio kao poslednje utočište. Nova ulaganja u oblasti upravljanja otpadom treba više da su usmerena na odvajanje i reciklažu otpada. Potrebno je brže zatvoriti ilegalne deponije i unaprediti propise koji se odnose na upravljanje otpadom. Ostaje i potpuno usklađivanje sa Okvirnom direktivom o otpadu.“²⁵

Za dalji razvoj oblasti zaštite životne sredine neophodno je razvijanje svesti na različitim nivoima o tome da industrijski i komunalni otpad može da postane značajan energetske resurs i sirovina, kao i izvor novih radnih mesta. Industrija otpada u EU ostvaruje 24 milijarde evra godišnje i zapošljava pola miliona ljudi.²⁶ U Srbiji bi razvoj ove oblasti mogao da doprinese smanjenju nezaposlenosti (samim tim i siromaštva) i razvoju “zelene ekonomije”.

Naredni koraci

Prethodnih nekoliko godina u Srbiji se kontinuirano radi na uspostavljanju normativnog okvira u oblasti zaštite životne sredine koji se usaglašava sa pravnim tekovinama EU. Ovime se stvaraju uslovi za uspostavljanje novih i delotvornijih instrumenata za sprovođenje politika. Međutim, i dalje postoji problem u primeni i sprovođenju donetih akata, kako zbog nedostatka administrativnih kapaciteta i koordinacije između nadležnih insitucija, tako i zbog nedovoljnih finansijskih sredstava koja su na raspolaganju u okviru budžeta Vlade Republike Srbije, Vlade AP Vojvodine i lokalnih samouprava.

Prepreke koje se susreću u oblasti upravljanja otpadom su kompleksne i raznovrsne. Iako je normativni okvir postavljen donošenjem Zakona o upravljanju

25 http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2014/20140108-serbia-progress-report_en.pdf

26 <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/13/Ekonomija/1639792/Deponije+na+putu+ka+EU.html>

otpadom i podzakonskih akata ovu oblast i dalje karakterišu neusaglašenost i nedosledna primena pravnih akata, nedostatak infrastrukture, visoki troškovi i nedovoljna uključenost javnosti.

Dostizanje standarda EU u oblasti upravljanja otpadom predstavlja dugoročan i finansijski zahtevan proces i može da postane veliko opterećenje i za državu i za privredu. Izazov takođe predstavlja i shvatanje među donosiocima odluka da je ulaganje u ovu oblast trošak, a ne investicija. Međutim, rešavanje pitanja upravljanja otpadom ne samo da bi smanjilo nivo zagađenja životne sredine, nego bi u velikoj meri uticalo i na ekonomski i društveni razvoj. Razvoj infrastrukture u ovoj oblasti takođe predstavlja mogući izvor prihoda, obezbeđuje nova radna mesta i direktno utiče na smanjenje nivoa siromaštva.

Značajan aspekt razvoja oblasti upravljanja otpadom predstavlja uspostavljanje efikasne i održive međuopštinske saradnje. Potrebno je da Nacionalnu strategiju upravljanja otpadom prate odgovarajuća podzakonska akta koja bi regulisala prava i obaveze svih nivoa vlasti, a takođe i dala modalitete međuopštinske saradnje za efikasno sprovođenje strategije. Takođe, nedostatak znanja i iskustva na lokalnom nivou može se nadoknaditi edukacijom predstavnika lokalnih samouprava i stanovništva, posebno u sferi planiranja projekata i priprema za apliciranje za različita sredstva.

Preporuke

- Potrebno je **formirati efikasne administrativne, finansijske i *policy* instrumente za sprovođenje Nacionalne strategije upravljanja otpadom;**
- U pogledu zakonske regulative, potrebno je **doneti prateća podzakonska akta** koji se odnose na realizaciju Nacionalne strategije upravljanja otpadom, a koji će definisati međusobna prava i obaveze svih nivoa vlasti (nacionalni, pokrajinski lokalni);
- Potrebni su dodatni naponi za **unapređenje međuopštinskih partnerstava u sprovođenju zajedničkih projekata u oblasti upravljanja komunalnim otpadom.**
- Potrebno je raditi na **daljem podizanju kapaciteta lokalnih samouprava** za rad na svim poslovima u oblasti upravljanja otpadom.

Annex 1: Regionalni centri za upravljanje otpadom u Srbiji²⁷

	Region	Regionalna sanitarna deponija	Regionalni plan upravljanja otpadom	Sporazum o zajedničkom upravljanju otpadom između skupština JLS
1	Sombor Apatin, Odžaci, Kula, Bač	Ne postoji	Postoji	Sklopljen sporazum o formiranju regiona za upravljanje komunalnim otpadom: Sombor, Bač, Apatin, Kula i Odžaci.
2	Subotica Bačka Topola, Čoka, Kanjiža, Senta, Mali Idoš, Novi Kneževac	U procesu izgradnje. Formirano je regionalno preduzeće „Regionalna deponija“ d.o.o. Subotica.	Postoji, biće revidiran zbog pridruživanja N. Kneževca	Sklopljen sporazum: Subotica, Bačka Topola, Čoka, Kanjiža, Senta, Mali Idoš, N. Kneževac
3	Novi Sad Bačka Palanka, Bački Petrovac, Beočin, Žabalj, Vrbas, Srbobran, Temerin	Ne postoji. U toku je izrada planske i tehničke dokumentacije za sanaciju postojeće i izgradnju nove regionalne deponije.	Postoji	Sklopljen sporazum: Novi Sad, Bačka Palanka, Bački Petrovac, Beočin, Žabalj, Vrbas, Srbobran i Temerin
4	Kikinda, Novi Bečej²⁸ Ada, Bečej, Nova Crnja	Postoji , Regionalna deponija “Kikinda – Novi Bečej”. Osnovni problem je manja količina otpada od predviđene, što dovodi u pitanje rentabilnost deponije.	Postoji	Kikinda, Ada i Bečej su potpisale ugovor sa “A.S.A. Kikinda doo” za odlaganje otpada.
5	Pančevo Opovo	Postoji , ali još uvek nije u funkciji jer radovi nisu dovršeni (problem sa tretmanom otpadnih voda).	Postoji	Sklopljen sporazum: Pančevo i Opovo
6	Vršac Alibunar, Plandište, Bela Crkva	U procesu izgradnje. Započeta je izgradnja deponije, ali je zaustavljena zbog nedostatka finansijskih sredstava.	Postoji	Sklopljen sporazum: Vršac, Alibunar, Bela Crkva i Plandište
7	Zrenjanin Titel, Sečanj, Kovačica Žitište	U procesu izgradnje. Urađena je Studija izvodljivosti i procena uticaja finansirane iz projekta MISP 2010 ²⁹ .	Postoji	Sklopljen sporazum: Zrenjanin, Titel, Sečanj i Kovačica. Urađena je dopuna međuopštinskog sporazuma početkom 2012. Sve opštine su se usaglasile.
8	Indija Irig, Ruma, Sremski Karlovci, Pećinci, Stara Pazova, Šid	U procesu izgradnje. Opština Indija osnovala je preduzeće koje će biti operater na regionalnoj deponiji JP Ingrin.	Postoji	Sklopljen sporazum: Indija, Irig, Ruma, Stara Pazova, Sremski Karlovci, Pećinci i Šid.
9	Sremska Mitrovica Šabac ³⁰	Postoji , Regionalna sanitarna deponija „Srem-Mačva“, od 2014. (poseduje dozvolu o probnom radu).	Postoji	Sklopljen sporazum: Sremska Mitrovica i Šabac.

27 Ažurirani podaci iz Priručnika za međuopštinsku saradnju u upravljanju komunalnim otpadom, Stalna konferencija gradova i opština, Beograd, 2012.

28 Žitište je po Strategiji pripada ovom regionu, ali se priključilo regionu Zrenjanina.

29 Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave, koji finansira EU, a sprovodi Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji, pruža pomoć opštinama u Srbiji u pripremi projektne dokumentacije i sprovođenju opštinskih infrastrukturnih projekata.

30 Opštine Mali Zvornik, Loznica i Krupanj su sa opštinom Ljubovija (po strategiji planirana u Užičkom regionu) formirale novi region za upravljanje otpadom. Opština Bogatić nema potpisan sporazum ni sa jednom opštinom, a opština Šid je potpisala sporazum sa Inđijskim regionom.

10	Loznica³¹ Mali Zvornik, Krupanj, Ljubovija	Ne postoji	Ne postoji	Sklopljen sporazum: Loznica, Mali Zvornik, Krupanj, Ljubovija
11	Beograd³² Voždovac, Vračar, Grocka, Zvezdara, Zemun, Čukarica, Mladenovac, Novi Beograd, Sopot, Palilula, Rakovica, Savski Venac, Stari grad, Surčin	Ne postoji	Postoji lokalni plan	Sklopljen sporazum: Voždovac, Vračar, Grocka, Zvezdara, Zemun, Čukarica, Mladenovac, Novi Beograd, Sopot, Palilula, Rakovica, Savski Venac, Stari grad, Surčin
12	Valjevo, Ub Osečina, Koceljevo, Vladimirci, Lajkovac, Mionica, Ljig, Obrenovac, Barajevo, Lazarevac	Ne postoji	Postoji	Sklopljen sporazum: Valjevo, Ub, Osečina, Lajkovac, Mionica, Ljig, Koceljeva, Barajevo, Lazarevac i Obrenovac
13	Smederevo, Kovin³³	Ne postoji	Postoji	Sklopljen sporazum: Smederevo i Kovin.
14	Petrovac na Mlavi Žabari, Malo Crniće, Kučevo, Žagubica, Požarevac, Veliko Gradište, Golubac	Ne postoji	Postoji	Sklopljen sporazum: Petrovac na Mlavi, Malo Crniće, Žabari, Kučevo i Žagubica. Naknadno se pridružili Požarevac, Veliko Gradište i Golubac.
15	Lapovo³⁴ Velika Plana, Rača, Topola, Batočina, Despotovac	Postoji , Regionalna deponija "Vrbak" na teritoriji Lapova od 2009. godine.	Ne postoji	Sklopljen sporazum: Lapovo, Velika Plana, Rača, Despotovac i Batočina.
16	Kragujevac³⁵ G. Milanovac, Arandelovac, Knić	Ne postoji	Ne postoji	Nije potpisan sporazum.
17	Jagodina³⁶ Ćuprija, Paraćin, Smederevska Palanka, Rekovac, Velika Plana	Postoji , Regionalna deponija "Jagodina".	Ne postoji	Sklopljen sporazum: Smederevska Palanka, Ćuprija, Paraćin, Rekovac i Velika Plana.

31 Opštine Mali Zvornik, Loznica, Krupanj i Ljubovija su obrazovale sopstveni region za upravljanje otpadom koji nije predviđen strategijom.

32 Opštine Mali Zvornik, Loznica, Krupanj i Ljubovija su obrazovale sopstveni region za upravljanje otpadom koji nije predviđen strategijom.

33 Požarevac, Veliko Gradište i Golubac pridružile su se regionu Petrovac na Mlavi.

34 Opštine Svilajnac i Smederevska Palanka nemaju potpisan sporazum ni sa jednom opštinom. Topola iz regiona Kragujevac odlaže svoj otpad na ovu deponiju.

35 Topola se pridružila Lapovu, Arandelovac traži bliži region.

36 Smederevska Palanka i Velika Plana odvoze i odlažu svoj otpad na sanitarnu regionalnu deponiju u Jagodini.

18	Užice ³⁷ Čačak, Bajina Bašta, Požega, Arilje, Čajetina, Kosjerić, Lučani, Ivanjica	Postoji , Regionalna deponija "Duboko".	Postoji	Sklopljen sporazum: Užice, Bajina Bašta, Požega, Arilje, Čajetina, Kosjerić, Lučani, Ivanjica i Čacak.
19	Nova Varoš Priboj, Prijepolje, Sjenica	U izgradnji . Regionalna deponija Banjica, finansirana od strane EU Progres ³⁸ .	Postoji	Sklopljen sporazum: Nova Varoš, Prijepolje, Priboj i Sjenica.
20	Zaječar Boljevac, Majdanpek, Bor, Knjaževac, Negotin, Kladovo	Ne postoji	Postoji	Sklopljen sporazum: Zaječar, Bor, Negotin, Kladovo, Knjaževac, Boljevac i Majdanpek. Sokobanja je pristupila Niškom regionu.
21	Pirot Bela Palanka, Babušnica, Dimitrograd	Postoji , Regionalna sanitarna deponija "Pirot" od 2013. godine.	Postoji	Sklopljen sporazum: Pirot, Bela Palanka, Babušnica, Dimitrograd
22	Kraljevo, Kruševac ³⁹ Tutin, Novi Pazar, Raška, Vrnjačka Banja Rekovac, Trstenik, Čičevac Aleksandrovac, Brus, Varvarin	Ne postoji	Ne postoji	Sklopljen sporazum: gradovi Kraljevo, Novi Pazar i Kruševac i opštine Vrnjačka Banja, Brus, Aleksandrovac, Raška, Varvarin, Trstenik, Tutin, Čičevac i Paraćin.
23	Niš Ražanj, Aleksinac, Sokobanja, Svrljig, Gadžin Han, Doljevac, Merošina	Ne postoji . Postoji projekat izgradnje regionalnog centra za upravljanje otpadom.	Postoji	Sklopljen sporazum: grad Niš i opštine Ražanj, Aleksinac, Sokobanja, Svrljig, Gadžin Han, Doljevac, Merošina
24	Prokuplje Kuršumlija, Blace, Žitorađa	Ne postoji	Ne postoji	Nije potpisan sporazum.
25	Vranje Preševo, Bujanovac, Trgovište, Surdulica, Bosilegrad	Ne postoji . Lokacija regionalne deponije je sadašnja sanitarna deponija „Meatris“ izgrađena 2002. godine kao prva sanitarna deponija u Srbiji.	Ne postoji	Sklopljen sporazum: grad Vranje i opštine Bujanovac, Surdulica i Bosilegrad. Opština Vladičin Han je potpisala ugovor o saradnji sa sanitarnom deponijom u Leskovcu.
26	Leskovac Medveđa, Lebane, Bojnik, Vladičin Han, Vlasotince, Crna Trava	Postoji , Regionalna deponija "Leskovac".	U pripremi	Leskovac je pokrenuo inicijativu da sve opštine koje gravitiraju deponiji Željkovac potpišu Sporazum (Prokuplje je potpisalo).

37 Regionalna deponija sa linijom za separaciju na lokaciji Duboko (JKP Duboko) na teritoriji Užica puštena u rad 2011. godine. Projektovani kapacitet nije dovoljan, u planu je izrada dokumentacije za proširenje. Svaka opština sakuplja i vozi svoj otpad do transferne stanice, a regionalno preduzeće odvozi otpad na deponiju i upravlja deponijom.

38 Program EU i vlade Švajcarske, Progres, od 2010. godine pomaže društveno-ekonomski razvoj 25 opština južne i jugozapadne Srbije.

39 Sklopljen sporazum između dva regiona (Kraljevo i Kruševac) o zajedničkom organizovanju i upravljanju komunalnim otpadom.

Aneks 2: Planirana mreža regionalnih centara za upravljanje komunalnim otpadom⁴⁰

	Lokalna samouprava, nosilac aktivnosti izgradnje regionalnog centra za upravljanje komunalnim otpadom ⁴¹	Ostale opštine koje čine regionalni centar za upravljanje otpadom
1	Sombor	Apatin, Kula, Odžaci, Bač
2	Subotica	Bačka Topola, Kanjiža, Mali Idoš, Senta, Novi Kneževac, Čoka
3	Novi Sad	Bačka Palanka, Bački Petrovac, Beočin, Žabalj, Vrbas, Srbobran, Temerin
4	Kikinda, Novi Bečej	Ada, Žitište, Nova Crnja, Bečej
5	Pančevo	Opovo
6	Vršac	Bela Crkva, Alibunar, Plandište
7	Zrenjanin	Sečanj, Kovačica, Titel
8	Indija	Irig, Ruma, Sremski Karlovci, Pećinci, Stara Pazova
9	Sremska Mitrovica	Šabac, Šid, Mali Zvornik, Loznica, Bogatić, Krupanj
10	Beograd	Voždovac, Vračar, Grocka, Zvezdara, Zemun, Mladenovac, Novi Beograd, Palilula, Rakovica, Savski venac, Sopot, Stari grad, Surčin, Čukarica
11	Valjevo	Ub, Osečina, Lajkovac, Mionica, Ljig, Koceljeva, Vladimirci, Barajevo, Lazarevac, Obrenovac
12	Smederevo	Požarevac, Kovin, Veliko Gradište, Golubac
13	Petrovac	Malo Crniće, Žabari, Kučevo, Žagubica
14	Lapovo	Velika Plana, Smederevska Palanka, Rača, Despotovac, Batočina, Svilajnac
15	Kragujevac	Arandelovac, Topola, Gornji Milanovac, Knić
16	Jagodina	Paraćin, Čuprija
17	Užice	Bajina Bašta, Požega, Arilje, Ivanjica, Čajetina, Kosjerić, Čačak, Lučani, Ljubovija
18	Nova Varoš	Priboj, Prijepolje, Sjenica
19	Zaječar	Bor, Negotin, Majdanpek, Kladovo, Knjaževac, Boljevac, Sokobanja
20	Pirot	Dimitrovgrad, Bela Palanka, Babušnica
21	Kraljevo	Vrnjačka Banja, Novi Pazar, Raška, Tutin
22	Kruševac	Trstenik, Varvarin, Rekovac, Čičevac, Brus, Aleksandrovac
23	Niš	Gadžin Han, Svrljig, Ražanj, Doljevac, Aleksinac, Merošina
24	Prokuplje	Žitorađa, Kuršumlija, Blace
25	Vranje	Preševo, Bujanovac, Trgovište, Vladičin Han, Surdulica, Bosilegrad
26	Leskovac	Lebane, Bojnik, Medveđa, Vlasotince, Crna Trava

40 Strategija upravljanja otpadom za period 2010-2019. godine, „Sl. glasnik RS“ br. 29/2010

41 Napomena: Lokalna samouprava koja je nosilac aktivnosti izgradnje regionalnog centra ne podrazumeva da je to i opština/grad na čijoj teritoriji će se graditi regionalni centar za upravljanje komunalnim otpadom.

InTER – Institute for Territorial Economic Development – is an independent non-governmental think tank with the mission of promoting and advancing sustainable socio-economic territorial development in the Western Balkans.

InTER • Vojkovićevo 29, Belgrade • e-mail: office@lokalnirazvoj.org • web: www.lokalnirazvoj.org